

**GIDS VOOR
DE KANTOORJUNGLE**

JAPKE-D. BOUMA BIJ UITGEVERIJ THOMAS RAP

Uitrollen is het nieuwe doorpakken

Ga lekker zélf in je kracht staan

Werken doe je maar thuis

Mag ik even iets tegen je aanhouden?

Japke-d. Bouma

GIDS VOOR DE KANTOORJUNGLE

Het ultieme handboek

2019 THOMAS RAP

Voor Smudde, het Higgsdeeltje van al mijn columns

Copyright © 2019 Japke-d. Bouma

Copyright illustraties © 2013 Gijs Kast

De eerste druk verscheen in 2013 bij Nieuw Amsterdam Uitgevers

Derde druk 2019

Omslagontwerp Moker Ontwerp

Foto auteur Pim Ras

Vormgeving binnenwerk Aard Bakker

Druk Bariet Ten Brink, Meppel

ISBN 978 94 004 0520 2

NUR 320

thomasrap.nl

INHOUD

Welkom in de kantoorjungle	9
De Geboren Leider	12
De Klager	16
De Collega Die De Zon Laat Schijnen	20
De koffieautomaat	25
De Controlfreak	28
De Ziekelijke Flirt	32
De Vrouw Die Alles Heeft	36
De kantine	41
De Jonge Vader	44
De Collega Van Wie Niemand Precies Weet Wat Hij Doet	48
De Lieve Schat	52
Gezelligheid en intimiteit op kantoor	56
De Morsige Collega	60
De Lul Van Sales	64
De Bedrijfshulpverlener	68
Sex, drugs and rock-'n-roll	72
De Collega Die In Zijn Recht Staat	76
De Heks	80
De Noeste Werker	84
Het kantoortoilet	89
De Adviseur	92
De Diva	96
De Carrièretijger	100
Bureaus en bureauaccessoires	105
De Bitch	108
De Collega Die Overal Lak Aan Heeft	112

De Verbluffend Incompetente Collega	116
De Jonge Hond	120
Kantoortaal	125
De Collega Die Ontzien Moet Worden	128
De Koningin Van De Roddel	132
De Collega Die Er Al Te Lang Werkt En Op Zijn Pensioen Zit Te Wachten	136
Het Meisje Op Wie Iedereen Verliefd Is	140
Architectuur	145
De Irritante Stagiair Met Wie Niemand Iets Kan	148
De Onzichtbare Collega's	152
De Collega's Die Het Niet Gered Hebben	156
Hoe overleef je de kantoorjungle?	161

MET DANK AAN

Silke Groen. En aan Simone van Driel, Joyce Roodnat en Ineke, Gerda en Uilke Bouma voor de steun, de aanmoediging, het vertrouwen en het niet-aflatende enthousiasme. Verder waren deze columns er niet geweest zonder Ingrid van Halteren (DANK JE WEL!), het ‘team-kantoorcolumns’: Martine Kamsma, Sabine Schmitz du Moulin en Olga van Ditzhuijzen, en het ‘team-werkplek’: Patricia Veldhuis en Karel Berkhout. Dank, lieve mensen.

WELKOM IN DE KANTOORJUNGLE

Het broeit er, gist er, feromoont en schimmelt er. Er is liefde, adrenaline, bedrog, seks, berusting, jaloezie, samenwerking en oorlog. Er zijn hormonen.

Wie goed kijkt, ziet het: de kantoortuin is een kantoortuin; een woestijn, een steppe, een oerwoud. Met diersoorten, leven, dood, hiërarchie, drinkplaatsen, complotten en overgave. Je snapt niet waarom David Attenborough daar al niet eens op gedoken is, met zijn rustgevende stem, om het ons te duiden.

Hij zou ons de zilverrug laten zien, de Bokito en eindbaas, die schreeuwt, en wild om zich heen slaat. We zouden zijn vriendje zien, het stokstaartje, dat gedaan krijgt waar de koning om brult. We zouden stilstaan bij de carrière-tijger die zijn nek uitsteekt en genadeloos wordt gevloerd door de jakhals. De aapjes in rokjes, dansend naar pijpen. De buffels.

De gelaarsde kat die liegt en krijgt wat hij wil. De jonge leeuw die de oude verdrijft en diens welpen opeet. De luiaard, ondersteboven achter zijn scherm. De sitting duck, de cougar, de angsthaas. De dodo die allang is uitgestorven maar dat zelf niet weet. De kwinkelerende lachebekjes, de reeën die met hun lange benen de oude bavianen gek maken.

Daarom zijn er ook planten in de kantoortuin: om die hele voedselketen een beetje aan te kleden. Opdat de kro-

kodil een plekje heeft vanwaar hij zijn prooi kan bespieden. De zwarte weduwe ergens haar web kan weven. De lovebirds en de wolven zich kunnen verschuilen voor ze toeslaan.

Een goede werkgever weet dat, en geeft zijn personeel net genoeg camouflage om te kunnen opereren. Een gemene werkgever overdrijft, en gaat los op de flora. Die zet bosjes bij de ingang, planten naast de koffieautomaat en struiken op de parkeerplaats. Neemt voor zijn secretaresse een bloemetje mee en huurt mensen in overalls in om het hele zaakje te onderhouden.

Als verklaring zegt hij dat planten en bloemen voor zuurstof zorgen en de werksfeer verbeteren. Maar in zijn vuistje lacht hij. Hij weet wel beter wat al die planten doen: ze geven het signaal: het is hier een jungle, ga je gang, Darwin erop los. Eet of wordt gegeten.

Hij weet: morgen kan ik zelf aan de beurt zijn.

WIST U DAT?

... **WERKEN OP KANTOOR ENORM VEEL VOORDELEN HEEFT?** VOOR DE NOODZAKELIJKE CREATIVITEIT EN GEZELLIGHEID ZIJN ONTMOETINGEN TUSSEN COLLEGA'S VAN LEVENSBELANG, ZO BLIJKT UIT BERGEN ONDERZOEK.

... THUISWERKEN EEN DALING VAN DE LEERCURVE TOT GEVOLG HEEFT? EN DAT COÖRDINATIE EN **VERTROUWEN** LASTIGER TE **REALISEREN ZIJN** ALS WERKNEMERS VEEL THUISWERKEN? DAAR STAAT HELAAS TEGENOVER DAT JE OP KANTOOR AMPER IETS AFKRIJGT OMDAT HET ER VAAK EEN TE GROTE TERINGHERRIE IS.

... DE MEESTE NEDERLANDERS **TEVREDEN** ZIJN MET HUN BAAN? NA NOORWEGEN EN DENEMARKEN STAAN WE IN DE TOP DRIE VAN MEEST TEVREDEN WERKNEMERS.

DE GEBOREN LEIDER

WORDT HET ALTIJD STIL ALS JE BEGINT TE PRATEN?

HOU JE VAN JE WERK EN JE MENSEN?

BEN JE GROOTS, DIENSTBAAR, GELIEFD EN TOEGEWIJD?

BEN JE NOG NOOIT DOOR DE MAND GEVALLEN?

DAN ZIE JE ER MISSCHIEN WEL ZO UIT:

HIJ VRAAGT NIETS, MAAR KRIJGT ALLES

Als hij het woord neemt, wordt het stil – gewoon, omdat mensen willen horen wat hij te zeggen heeft. Als hij naar je luistert, wil je iets te vertellen hebben. Opscheppers neutraliseert hij met een minuscule lift van zijn wenkbrauw; brutale jongens met zijn meedogenloze vriendelijkheid. Laat hem lunchen met de querulant, en deze zal boven zijn salade verschrompelen tot een kakkerlak. De jeune premier, de macho, het baasje: niets zijn zij vergeleken bij hem.

Dit is De Geboren Leider.

Groots. Dienstbaar, geliefd en toegewijd. Onaantastbaar. Laat talenten bloeien. Zijn weg naar de top is onontkoombaar. Hij vraagt niets, maar krijgt alles. Hij gebruikt zijn charisma niet om vrouwen in bed te krijgen, maar louter voor het bedrijf. En dat is maar goed ook.

Want álles zou je voor hem doen: een tijdje postkamer, een tijdje Tsjetsjenië, geen probleem. Als hij je zou vragen je baan op te zeggen om een literair tijdschrift in Griekenland te beginnen, zou je gaan. Het maakt niet uit waar hij naartoe wil, als je maar mee mag. Alles zou je achter je verbranden voor hem.

Dat komt omdat hij niet lult, je gelooft hem. Hij kan het, hij doet het en hij maakt het waar. Nooit, nog nooit, is hij door de mand gevallen. Alles aan hem staat in het teken van het vak, alles aan hem is professioneel. Hij staat in dienst van het merk en wil elke slag winnen, maar nooit smerig.

Hij kijkt vast nooit slechte series, hangend op de bank met bakken ijs of chips. In plaats daarvan zie je hem in gedachten in zijn vrije tijd ploegend door kilometers verantwoorde musea en klassieke bladmuziek.

Bach, uiteraard.

Compromissen sluit hij niet.

Toch heeft ook De Geboren Leider zijn tragiek. En dat is dat zolang hij de baas is, iedereen denkt dat het normaal is dat hij zo goed is. Pas als iemand in zijn voetsporen treedt, wordt zichtbaar hoe diep die waren. Dankbaarheid voor wat hij deed, komt altijd te laat.

Niet dat hem dat deert. Het was een eer te mogen dienen, zegt hij, en dat vindt hij ook echt. Hij is een monument. Een wegbereider. Iemand die laat zien dat je jezelf nooit hoeft te corrumperen om groots te zijn. Je zou willen dat hij ziet wat jij doet. Je koestert hem.

Als hij ten onder gaat, ga jij mee.

VOEDT ZICH MET BOTERHAMMEN, SOEP EN SALADE
IS DE DIKSTE VRIENDEN MET IEDEREEN
HEEFT VAAK RUZIE MET NIEMAND, MAAR DE LUL VAN SALES
EN DE CARRIÈRETIJGER PROBEREN HEM STIEKEM TE ONDERMIJNEN
BIJZONDERHEDEN OM HEM HEEN DRUIPT HET VAAK VAN AL
HET GESLIJM

WIST U DAT?

... WE VAAK **AL BINNEN TWEE MINUTEN** DOORHEBBEN WIE BINNEN EEN GROEP DE **LEIDER ZAL WORDEN?** LEIDERSCHAP IS IN HOGE MATE AANGEBOREN.

... **LANGE MENSEN** VAKER DE BAAS ZIJN EN MEER VERDIENEN? DAT BLIJKT ALTHANS UIT ONDERZOEK VAN DE UNIVERSITY OF SYDNEY. MENSEN DIE VIJF CENTIMETER LANGER ZIJN DAN GEMIDDELD, **VERDIENEN GEMIDDELD 1,5 PROCENT MEER.**

DE KLAGER

HEB JE ALLE PROBLEMEN OP EEN RIJTJE EN PRAAT

JE DAAR GRAAG OVER?

HEB JE NIET DOOR DAT NIEMAND DAAROP ZIT TE WACHTEN?

HEB JE ALTIJD PECH? GAAT DE WASMACHINE ALTIJD STUK,
EN JE AUTO?

WEET JE PRECIJS WAT ER FOUT IS AAN ALLES?

DAN ZIE JE ER MISSCHIEN WEL ZO UIT:

ZE ZUIGT JE ECHT HELEMAAL LEEG

Als je haar ziet aankomen, doe je altijd net of je druk bent. Maar juist dán komt ze naast je bureau staan. Ze trekt wat met haar been, beweegt haar hoofd voorzichtig van links naar rechts en masseert haar schouder. Dan gaat ze op je tafel zitten en sluit even haar ogen. Ze heeft weer zo'n last, zegt ze.

Maar daar gaat het niet om. Waar ze voor kwam: weet je nog, dat ze je ooit over Het Probleem had verteld? Dat ze al voorspeld had dat Het een Ding zou worden? Dat we Allemaal konden zien Aankomen dat het zou Escaleren, en dat ze nota bene nog had Gewaarschuwd, maar dat er Niks mee gedaan is, en dat uiteindelijk de klant de Dupe is, en Wij indirect natuurlijk nog het Meest, omdat het de Continuïteit raakt van Alles wat we hier doen.

Dit is De Klager.

Je kunt geen kant op als ze komt. Ze kan alles wat er fout is aan de organisatie feilloos duiden en ze heeft altijd gelijk. Ze zegt hardop dingen waarover jij al jaren niet meer durft na te denken. Alles wat je weglacht, haalt zij met de grootste precisie terug en brengt het genadeloos in het onbarmhartige licht van de werkelijkheid. Dat kan ze ook met zichzelf. Haar lichaam, haar ouders, haar planten, haar auto, de wasmachine... Ze probeert het wel, maar alles gaat altijd kapot.

Uiteindelijk is iedereen alleen, lacht ze wrang. In haar

ogen zie je de afgrond. Ze heeft zo veel pech, de laatste tijd. Je ziet ze thuis zitten met z'n drieën – De Klager, de kat en Het Probleem.

De Klager is het zwarte gat, de Bermudadriehoek van het bedrijf. Iedereen in haar buurt zuigt ze helemaal leeg. Maar jou het meest. Want jij snapt haar. Je staat machteloos, weet nooit wat je moet zeggen. Je kunt haar niet laten vallen, dat voelt ze, ze heeft jouw snaar geraakt. En dus blijft ze het je vertellen. Alles wat er fout gaat. Met alles. Met het bedrijf, met haar, met de bedrijfstak, met Nederland, met de wereld.

En dus ook met jou.

Overal over klagen, maar oplossingen heeft ze niet, De Klager. Die moet jij verzinnen.

Anders blijft ze terugkomen.

VOEDT ZICH MET KARNEMELK EN YOGHURT

IS DE DIKSTE VRIENDEN MET DE LIEVE SCHAT (WANT DIE HOORT ALLES AAN), DE JONGE VADER (WANT DIE HEEFT NU OOK EEN ROTLEVEN) EN DE COLLEGA DIE ONTZIEN MOET WORDEN (OM DEZELFDE REDEN)

HEEFT VAAK RUZIE MET DE DIVA EN DE COLLEGA DIE OVERAL LAK AAN HEEFT (OMDAT DIE HAAR NIET TREKKEN)

BIJZONDERHEDEN IS DOODSBANG VOOR DE VROUW DIE ALLES HEEFT

WIST U DAT?

... DE GROOTSTE BRON VAN ERGERNIS OP KANTOOR 'DE BAAS' IS? KANTOORTIJGERS KLAGEN VAAK OVER EEN GEBREK AAN BEGELEIDING EN TE WEINIG DUIDELIJKHEID OVER DE DOELSTELLINGEN DIE ZE MOETEN BEHALEN. VERDER IS EEN VEELGEHOORDE KLACHT DAT MANAGERS ZICH TE VEEL MET HET WERK **BEMOEIEN ZONDER DAT HET DAAR AANTOONBAAR BETER VAN WORDT.**

... WERKNEMERS ZICH OP KANTOOR VERDER VAAK **ERGEREN** AAN SOFTWARE- OF BEDRIJFSNETWERKEN DIE NIET WERKEN EN HAPERENDE PRINTERS? OOK WORDT ER VEEL GEKLAAGD OVER **ELLEBOGENWERK** OM HOGEROP TE KOMEN, VERGADEREN, COLLEGA'S DIE **TE LAAT KOMEN** EN LUID BELLENDE EN SMAKKENDE COLLEGA'S.

DE COLLEGA DIE DE ZON LAAT SCHIJNEN

WIL IEDEREEN BIJ JE IN DE BUURT ZIJN
EN LOS JE ELKE RUZIE OP?

KRIJG JE ALTIJD IEDEREEN AAN HET LACHEN?
SLIJM JE VEEL, MAAR VINDT IEDEREEN JE TOCH LEUK?

DAN ZIE JE ER MISSCHIEN WEL ZO UIT:

IEDEREEN WIL BIJ HEM IN DE BUURT ZIJN

Midden in een grimmige bespreking weet hij te ontwapenen. Dan zegt hij tegen de baas: 'Wat was jouw naam ook weer?' en de hele zaal lacht. Als hij iets vraagt, struikel je over je benen om het in orde te maken. Collega's die al jaren zijn vastgedraaid in hun eigen gelijk, peutert hij met een glimlach uit elkaar.

Dit is De Collega Die de Zon Laat Schijnen.

Koning van de bevrijdende lach. Altijd vrolijk, altijd grappig. Laat je hart sneller slaan. Brengt collega's tot leven en kleur op de wangen. Is manager van een grote afdeling. Je kent niemand die hem niet mag.

Hij weet zelf ook wel dat hij inhoudelijk niet de sterkste is, en je wilde dat iedereen dat had. Hij is bescheiden, kent zijn tekortkomingen, maar weet kwaliteit te sturen. Iedereen wil graag bij hem in de buurt zijn. Hij laat sterren stralen en zielenpoten bloeien.

Soms sta je met open mond te kijken. Hoe hij de ingewikkeldste ruzies ontwart met een grap en beerputten leegt met een knipoog. Een vergadering vol ingeslapen chagrijnen komt hij binnen met 'Wordt hier nog een beetje gezoend, mensen?' en iedereen is weer wakker. Hij brengt iedereen in beweging.

Hij neemt de tijd voor je. Hij kan de meest verdorde collega's laten glunderen. Hij kan jou ook met een natte vinger lijmen, weerloos ben je tegen zijn charme. Natuurlijk

weet je dat hij zit te slijmen, maar tóch ben je blij. Eigenlijk altijd als je hem ziet.

Het raadsel: wat is zijn geheim? Hoe doet hij het? Hoe kan het dat iedereen altijd vrolijk wordt als hij in de buurt is, dat iedereen alles van hem pikt? Hoe kan het dat je hem nog nooit boos hebt gezien, of zuur? Het is je niet gelukt om zijn code te kraken. Is hij gelukkig? Je weet het niet.

Misschien is zijn geheim wel dat hij zélf altijd een raadsel blijft. Dat hij, hoezeer hij anderen ook opent, zelf gesloten blijft. Je bent waarschijnlijk de enige die het zich afvraagt, de rest wil gewoon dat hij blijft. En gaat daar ook van uit. Maar het probleem is, wil hij dat zelf ook? Vindt hij het nog leuk genoeg? Nee, is op een dag het antwoord.

Iedereen is verdrietig en niemand begrijpt het. Hij gaat weg. Hij gaat verder. Hij moest weer door.

En nog elke dag mis je hem.

VOEDT ZICH MET ALLES. IS EEN VROLIJKE OMNIVOOR
IS DE DIKSTE VRIENDEN MET IEDEREEN
HEEFT VAAK RUZIE MET NIEMAND
BIJZONDERHEDEN VERSPREIDT EEN UNIEKE COMBINATIE
VAN OPWINDING EN ONTSPANNING

WIST U DAT?

... HET ZONDER **HUMOR** NIET GAAT OP KANTOOR? VOLGENS DE UNIVERSITEIT UTRECHT LAAT HUMOR OP KANTOOR DE **WERKSTRESS EFFECTIEF DALEN**. NEGATIEVE HUMORSTIJLEN – BIJVOORBEELD HET BEWUST PLAGEN OF VERNEDEREN VAN ANDEREN – WERKEN DAARENTEGEN JUIST WEER AVERECHTS.

... HUMOR DE **PRODUCTIVITEIT BEVORDERT**, ZO TOONT ONDERZOEK VAN DE UNIVERSITEIT LEUVEN AAN. NIET ALLEEN WORDEN TAKEN **BETER UITGEVOERD** MET HUMOR, WERKNEMERS ONDERNEMEN OOK MEER ZAKEN DIE NIET STRIKT TOT HET TAKENPAKKET BEHOREN.

... HUMOR DE VERHOUDINGEN BINNEN EEN BEDRIJF DUIDELIJK MAAKT? WANT **HIËRARCHIE BEPAALT DE LACH**: ONDERGESCHIKTEN LACHEN VAKER OM GRAPPEN VAN HUN BAZEN DAN ANDERSOM. OOK IS GEBLEKEN DAT TIJDENS ZAKELIJKE BESPREKINGEN ER VOORAL WORDT **GELACHEN OM MANNEN**. OP GRAPPEN VAN **VROUWEN** WORDT GEMIDDELD MINDER VAAK GEREAGEERD.

